

технологій та інноваційних проєктів за їхніми функціональними ознаками (залежно від того, які стратегічно важливі питання соціально-економічного спрямування вони вирішують);

- формування інноваційного сектору національної системи освіти;
- створення загальнодоступного банку даних винаходів в Україні, що має полегшити пошук необхідних для господарюючих суб'єктів нововведень.

Традиційно вирішення проблем інноваційного розвитку пов'язується переважно з інтелектом. Досвід розвинутих країн показує, що вкрай важливим є підготовка фахівців, здатних розробляти і використовувати інноваційні технології, цілеспрямоване формування інноваційної свідомості населення. Лише впливаючи на формування нової інноваційної економіки через освіту, правову базу, професійну діяльність, суспільну думку, можливо формувати конструктивне ставлення людей до інновацій, які відтворюють на якісно новому рівні трудовий процес, середовище проживання, суспільне життя в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004—2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / Авт. кол.: А. С. Гальчинський, В. М. Гесць та ін.; Нац. ін-т стратег. Дослідж., ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 416 с.

2. Буднікевич І. М., Школа І. М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні. — Чернівці: Зелена Буковина, 2002. — С. 290.

3. Гальчинський А., Гесць В., Кінах А., Семиноженко В. Інноваційна стратегія українських реформ. — К.: Знання України, 2003. — С. 324.

Ф. В. Абрамов, асистент,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕЕФЕКТИВНИХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ РАМОК

У статті досліджується явище корупції та її вплив на рівень трансакційних витрат. Аналізується структура трансакційних витрат. Наводяться причини виникнення корупції.

This paper is deals with the corruption and its impact on the rate of transaction costs. The structure of transaction costs is analysed. The reasons for appearance of corruption are given.

Ставлення до корупції, як до виключно негативного явища є загальноприйнятим у сучасному суспільстві. Опосередковано цю точку зору підтверджує наявність кореляції між рівнем корумпованості та багатьма іншими негативними явищами [1, 2]. Проте те, що корупція є супутником

багатьох негативних явищ, ще не дає підстав вважати корупцію причиною їх виникнення. Вже у перших дослідженнях, що були присвячені цій проблемі, вказувалось на те, що корупція здатна мати певні позитивні наслідки, у вигляді прискорення проходження бюрократичних процедур та наявності особистої зацікавленості чиновників, що отримали хабар, у належному виконанні службових обов'язків [2, с. 681].

Далі нашою метою буде дослідити який вплив корупція оказує на функціонування підприємств в умовах неефективних чинних інституціональних рамок.

Перш за все необхідно зазначити, що підприємство не функціонує у вакуумі. Навпроти, існує певне інституціональне оточення, в якому функціонує підприємство. Це інституціональне оточення, або інституціональні рамки, складається з неформальних та формальних правил. Формальні правила регулюють широкий спектр суспільного життя, у тому ж числі й діяльність підприємств. У тому випадку, коли формальні правила є неефективні, вони здатні скласти певні перепони для функціонування підприємства. Особливо актуальною проблема неефективності формальних правил є для країн з економікою перехідного типу та країн, що розвиваються. Як крайній випадок, неефективність формальних правил може досягти такого рівня, що функціонування підприємства відповідно до вимог чинних формальних правил є взагалі неможливим. У цьому випадку корупція здатна виступити як засіб адаптації до цих неефективних формальних правил.

Для подальшого аналізу нам необхідно розглянути запропоновану нами класифікацію груп трансакційних витрат за їх функціональним призначенням [3]. Доповнена штрафними санкціями, як функціональною групою трансакційних витрат, ця класифікація виділяє наступні групи трансакційних витрат: не бюрократичні трансакційні витрати; трансакційні витрати бюрократичних процедур; трансакційні витрати корупційної угоди; хабар; штрафні санкції.

Дотримання багатьох формальних правил пов'язано з проходженням певних бюрократичних процедур, що у свою чергу пов'язано з ненульовими трансакційними витратами бюрократичних процедур. Завдяки укладанню корупційної угоди клієнт (під клієнтом розуміється будь-яка особа, що укладає з чиновником корупційну угоду) може позбавитись необхідності дотримуватись певних формальних правил та, відповідно, прискорити проходження відповідних бюрократичних процедур. Внаслідок цього зменшиться рівень його трансакційних бюрократичних процедур.

З іншого боку, крім сплати хабара, укладання корупційної угоди також пов'язано з власними трансакційними витратами — трансакційними витратами корупційної угоди, що складаються з витрат на пошук корумпованого чиновника, ведення з ним переговорів і т.п. Також існує певна імовірність того, що корупційну угоду буде викрито, внаслідок чого на клієнта корупційної угоди буде накладено певні штрафні санкції. Разом, трансакційні витрати корупційної угоди, хабар та штрафні санкції утворюють корупційні трансакційні витрати.

Очевидно, що корупційна угода буде укладена лише у тому випадку, коли зменшення рівня трансакційних витрат бюрократичних процедур буде більшим за рівень корупційних трансакційних витрат.

Таким чином ми можемо зробити висновок, що корупція виникає внаслідок неефективності формальних правил та виступає як адаптаційний механізм до неефективних інституціональних рамок. Укладання корупційної угоди дозволяє полегшити проходження бюрократичних процедур та, відповідно, зменшити рівень трансакційних витрат бюрократичних процедур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бова А. Корупція в контексті політичного і соціально-економічного розвитку (деякі глобальні та регіональні тенденції) // Економічний часопис — XXI. — 2003. — № 10. — С. 12—17.
2. Mauro, P. Corruption and Growth // The Quarterly Journal of Economics. 1995. — V. 110. — № 3. — P. 681—712.
3. Абрамов Ф. В. Трансакційні витрати корупційної угоди // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: Збірник наукових праць. Тематичний випуск «Технічний прогрес і ефективність виробництва». — Харків: НТУ «ХПІ», 2005. — № 1. — С. 273—282.

С. І. Бай, канд. екон. наук,
Київський національний торговельно-економічний університет
С. О. Юшин, д-р екон. наук, професор,
Київський національний торговельно-економічний університет

ДИСПОЗИЦІОНУВАННЯ ТЕЛЕОЛОГІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ І НАУКОВОЇ ПАРАДИГМИ ЇХ РОЗВИТКУ

Інноваційно-інвестиційне майбутнє України багато у чому залежить від узгодженості наукових уявлень з чинною правовою практикою державного регулювання розвитку вітчизняних підприємств. Саме відсутність такої узгодженості стоїть на заваді просування країни до «економіки знань».

The innovative-investment future of Ukraine in a great deal depends on co-ordination of scientific concepts with current legal practice of the government regulation of domestic enterprises development. Exactly absence of such co-ordination is the hindrance of country advancement to «economics of knowledge».

Економічні системи в країнах з розвинутим ринком проходять етап докорінного трансформування т. з. «інформаційної» економіки. Природно, що «економіка знань» стає стратегічним орієнтиром та метою усіх сучасних держав, які опанували канони інформаційного суспільства.

Разом з тим, науково-інноваційні реалії України поки що не дають підстав для оптимізму. Звичайно, чинне законодавство та обрані пріо-